

Bromölla kommun

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING Nr 701.2

Antagen/Senast ändrad

Gäller från

Dnr

Kf 2015-10-26 § 217

2015-10-27

2015/639

**MÅL OCH HANDLINGSPLAN FÖR DET FÖREBYGGANDE ARBETET MOT
ALKOHOL, NARKOTIKA, DOPING OCH TOBAK (ANDT)**

Bromölla kommuns mål och handlingsplan för det förebyggande arbetet mot Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak (ANDT)

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte	3
1.3 Utgångspunkter	3
1.4 Ansvar och uppföljning.....	3
1.5 Definitioner	4
1.6 Organisation av Bromölla kommuns ANDT- förebyggande arbete	4
2. Alkohol, narkotika, dopning och tobak i Sverige och Bromölla	5
2.1 Alkoholkonsumtion.....	5
2.2 Narkotika.....	6
2.3 Tobak	6
3. Internationella och nationella bestämmelser.....	6
3.1 ANDT-strategin	7
3.2 Långsiktiga mål.....	7
3.3 Lokala styrdokument	8
4. Handlingsplan	8
Övergripande mål.....	8
Mål 1: Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska.....	8
Mål, insatser och indikatorer för målområde 1	9
Mål 2: Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak	10
Mål, insatser och indikatorer för målområde 2	10
Mål 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska	11
Mål, insatser och indikatorer för målområde 3	12
Mål 4: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska	13
Mål, insatser och indikatorer för målområde 4	13
Mål 5: Personer med missbruk eller beroende ska erbjudas en ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.....	13
Mål, insatser och indikatorer för målområde 5	14
Mål 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska	14
Mål, insatser och indikatorer för målområde 6.....	15
5. Uppföljning	15
6. Referenser	16

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Det övergripande målet för det nationella folkhälsoarbetet är "*att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*". Hälsans bestämningsfaktorer inom området alkohol, narkotika, dopning och tobak återfinns i det elfte folkhälsoområdet. För perioden 2011-2015 finns en nationell ANDT-strategi med det övergripande målet: *Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk*. Det övergripande målet bygger på visionen om ett samhälle där alla människor, särskilt barn och unga, ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av ANDT. Målet betonar alla aktörers ansvar för detta och syftar till att ge ökad uppmärksamhet till vikten av långsiktighet och samverkan.

Det förebyggande arbetet sker på tre olika nivåer: Strategisk (*universell prevention*) - riktar sig till alla inom en befolkningsgrupp, Gruppnivå (*selektiv prevention*) - riktar sig till personer i en identifierad riskgrupp, Individnivå (*indikerade preventionen*) - vänder sig till individer med riskbeteenden och är mer behandlingsinriktad.

1.2 Syfte

Syftet med handlingsplanen är att ange riktningen framåt för Bromölla kommuns arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak genom mål och insatser.

1.3 Utgångspunkter

Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i FNs konvention om de mänskliga rättigheterna tillsammans med nationella målet; ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Bromölla kommun har valt att arbeta utifrån de nationellt uppsatta målen genom att bryta ner dessa på lokal nivå.

Kommunens förebyggande arbete syftar till att minska tillgängligheten av ANDT, samt att arbeta för en minskad efterfrågan av ANDT. Grunden för ett framgångsrikt förebyggande arbete är att det sker varje dag av många personer inom olika delar av den kommunala verksamheten.

1.4 Ansvar och uppföljning

Samtliga verksamheter ges i uppdrag att se över vad innehållet i planen betyder för den egna verksamheten.

Årligen ska handlingsplanens insatser och indikatorer följas upp och redovisas i samband med bokslut.

1.5 Definitioner

I handlingsplanen används några centrala begrepp. **Barn avser flickor och pojkar 0-17 år. 18 år och uppåt avser vuxna kvinnor och män.**

Nedan följer en presentation;

ANDT: Handlingsplanen omfattar skadligt bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Alkohol: Berusningsdryck

Narkotika: Cannabis, opiater, centralstimulerande medel, nättdroger, hallucinogener och ickemedicinsk användning av läkemedel.

Dopningsmedel: Prestationshöjande substanser såsom anabola steroider. dopningsmedel.

Tobak: Cigaretter, snus och vattenpipa.

Prevention: Förebyggande arbete för att försöka förhindra att personer börjar använda alkohol, narkotika, dopning och tobak. Preventionsinsatser sker på olika nivåer, Strategisk (universell prevention) som riktar sig till alla, Gruppnivå (selektiv prevention) som vänder sig till riskgrupper samt Individnivå (indikerade preventionen) som är individinriktad och mer behandlingsinriktad.

Riskgrupper: Avser grupper av individer där det föreligger ett riskbruk.

1.6 Organisation av Bromölla kommuns ANDT- förebyggande arbete

Ansvar för det övergripande ANDT-arbetet och samverkansgrupperna övergick i slutet av 2013 till individ och familjeomsorgen.

Glöden

Glöden är en samverkansgrupp på strategisk nivå med chefer från skola, stöd och omsorg, fritidsförvaltningen och polisen. Varje verksamhet har också en personalrepresentant.

Flamman

Flamman är en samverkansgrupp på operativ gruppnivå, som arbetar utifrån de beslut som fattas i Glöden. Gruppen består av rektorer på grundskolan, enhetschef inom stöd och omsorg, ungdomssekreterare, ungdomsbehandlare, polis och fritidsledare.

2. Alkohol, narkotika, dopning och tobak i Sverige och Bromölla

Skadligt bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopning, och tobak är ett omfattande samhällsproblem med negativa medicinska och sociala konsekvenser. Ett utökat samarbete i Europa har lett till ökad tillgänglighet och förändrade attityder till alkohol och narkotika. Alkoholkonsumtion orsakar årligen ett stort antal dödsolyckor på vägarna, omfattande sociala konsekvenser med våld, kriminalitet, familjeproblem, social utslagning samt låg produktivitet i arbetslivet¹.

Forskning visar idag på stora skillnader i fråga om kön, ålder, socialekonomisk tillhörighet, etnicitet och funktionsnedsättning. Vård för alkoholrelaterade diagnoser är vanligare bland män i åldern 45–64 år. I åldersgruppen 25–44 år har inläggningarna minskat bland både kvinnor och män, bland männen har inläggningarna minskat med hälften jämfört med början av 1990-talet. I åldern 15–24 år har inläggningarna i stället ökat bland både kvinnor och män. Ökningen har varit snabbare bland de unga kvinnorna än bland männen, vilket inneburit att den könsskillnad som tidigare fanns har utplånats. Inläggningarna på grund av alkoholrelaterade diagnoser har också ökat bland de äldre. Dödligheten i alkoholrelaterade diagnoser är vanligare bland män men har sedan 1991 minskat bland män och ökat bland kvinnor.

Vård för narkotikarelaterade diagnoser är som vanligast för män i åldersgruppen 25–44 år. Den största ökningen har däremot skett för kvinnor och män i åldersgruppen 15–24 år².

Statens folkhälsoinstitut, Socialstyrelsen och centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning och landstinget gör lokala livsstilsenkäter som tillsammans bidrar med kunskap om utvecklingen inom ANDT-området. Statistik redovisas könsuppdelat för att kunna synliggöras skillnader och analysera behov.

2.1 Alkoholkonsumtion

Den totala alkoholkonsumtionen hos den vuxna befolkningen i Sverige var år 2010 ca 9,2 liter 100 procent alkohol. Den högsta alkoholkonsumtionen återfinns i åldersgruppen 20 - 24 år. I Sverige uppskattas närmare 1 000 000 personer ha riskabla alkoholvanor. Med det menas en alkoholkonsumtion som ökar risken för skador. Personer med riskabla alkoholvanor rapporterar mer sömnbesvär, ångest och oro³.

Definitionen av riskbruk i Sverige är följande; *Mer än 14 standardglas per vecka för män och mer än 9 standardglas per vecka för kvinnor. Ett standardglas innehåller 12 gram alkohol och motsvarar 33 centiliter starköl, eller 15 centiliter vin eller fyra centiliter starksprit.*

En annan typ av riskbruk så kallad intensivkonsumtion. Med det menas konsumtion av stora mängder alkohol under kort tid, dvs. *5 standardglas för män och fyra standardglas för kvinnor. Män är överrepresenterade vad gäller intensivkonsumtion.*

¹ Regeringens åtgärdsprogram för alkohol, narkotika, dopning och tobakspolitiken

² Socialstyrelsen (2013) Folkhälsan i Sverige, Årsrapport 2012, s.47ff.

³ Regeringens åtgärdsprogram för alkohol, narkotika, dopning och tobakspolitiken

Enligt Socialstyrelsens statistik över dödsorsaker för år 2013 dog 1384 män och 417 kvinnor i någon alkoholrelaterad diagnos. Detta motsvarar knappt 28 män och nästan 8 kvinnor per 100 000 invånare.⁴ Alkoholrelaterad dödlighet drabbar alltså i långt högre grad män. Bland ungdomar har alkoholkonsumtionen minskat. Sedan år 2006 har trenden vart konstant nedåtgående, vilket är positivt. Det gäller för både pojkar och flickor även om trenden är som tydligast för pojkar.

2.2 Narkotika

I nationella folkhälsoenkäten från 2010 uppgav 15 procent av männen och 8 procent av kvinnorna att de använt narkotika.

Narkotikamissbruk medför allvarliga konsekvenser för hälsan. Allt fler vårdas till följd av narkotikamissbruk och efterfrågan på behandling och antalet vårdtillfällen har ökat de senaste åren⁵.

2.3 Tobak

Skärpt tobakslagstiftning, regleringar av rökning i offentliga miljöer samt höjd tobaksskatt har bidragit till att konsumtionen av cigaretter har minskat. Rökning är idag vanligare bland kvinnor än män. Drygt 11 procent kvinnor och 9 procent män röker dagligen. Både bland kvinnor och bland män är det vanligast att röka i åldersgruppen 45-64 år.

Det är mer än 4 gånger vanligare att män snusar dagligen än att kvinnor gör det. Andelen män som snusar dagligen har minskat från 22 procent år 2004 till 18 procent år 2014. Andelen kvinnor som snusar dagligen har legat stabilt över tid på 3-4 procent.⁶

3. Internationella och nationella bestämmelser

Svensk alkohol- narkotika- doping och tobakspolitik tar sin utgångspunkt i en rad internationella konventioner. I FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna anges allas rätt till hälsa. I barnkonventionens artikel 33 står det om barns rätt att skyddas mot droger. *WHO, World Health Organization, har fastställda mål och indikatorer för att minska skador av alkohol, narkotika och tobak.*

Den svenska alkohol- narkotika- doping och tobakpolitiken syftar till att främja folkhälsa genom att minska dess medicinska och sociala skadeverkningar. Politikområdet regleras i en rad bestämmelser; Alkohollagen, Narkotikalagen, Tobakslagen, Kommunallagen, Förvaltningslagen, Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen och skollagen.

Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumentens mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet och med nolltolerans när det gäller narkotika. Regelverket ger särskilt stöd för barn och unga i det skydd de behöver.

⁴ Socialstyrelsen (2014). Dödsorsaker 2013.

⁵ Regeringens åtgärdsprogram för alkohol, narkotika, doping och tobakspolitiken

⁶ Nationella folkhälsoenkäten, Hälsa på lika villkor.(2014)

3.1 ANDT-strategin

Sedan år 2011 har regeringen en samlad strategi, ANDT-strategin, som anger hur samhällets insatser för att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar, stoppa narkotika, dopning och inverkan av andra skadliga droger, ska genomföras, samordnas och följas upp⁷. I regeringens långsiktiga strategi anges de övergripande målen för den svenska alkoholnarkotika- doping och tobakpolitiken: Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Målet innebär; - en nolltolerans mot narkotika och dopning, - att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak och - att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion bl.a. genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Det övergripande målet syftar till att komma tillrätta med de samlade problem som bruk och missbruk av ANDT orsakar både individ och samhälle. Det bygger på visionen om ett samhälle som ger förutsättningar för att alla människor, särskilt barn och unga, ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak.

Det övergripande målet betonar samtliga aktörers ansvar. När alla bidrar kan större framgångar nås. Målet syftar till att ge större uppmärksamhet till vikten av långsiktighet, samt ökad samordning och samverkan mellan myndigheter och andra aktörer. ANDT-strategin bygger på att det finns en struktur för samordning och samverkan.

3.2 Långsiktiga mål

ANDT-strategin anger en målstruktur för att mäta effekterna av samhällets insatser med sju långsiktiga målområden:

1. Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska.
2. Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak.
3. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska.
4. Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.
5. Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
6. Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.
7. En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt.

Inom ramen för samtliga målområden finns det indikatorer för att mäta effekterna. Handlingsplanen för Bromölla kommun anger insatser inom respektive målområde för ANDT-strategin tillsammans med lokala styrdokument. Målområde sju kommer däremot inte behandlas.

⁷ Regeringens proposition 2010/11:47, *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken*

3.3 Lokala styrdokument

Internationell och nationella bestämmelser utgör en viktig grund tillsammans med lokala styrdokument för mobilisering och utveckling av arbetet mot alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Det gäller bland annat följande;

- Riktlinjer för kommunstyrelsens bidrag inom kultur- och fritidsverksamheten.
- Handlingsplan mot droger i grundskolan och grundsärskolan i Bromölla kommun.
- Riktlinjer för serveringstillstånd.
- Lokala ordningsföreskrifter.
- Policydokument för anställda i Bromölla kommun.

4. Handlingsplan

Bromölla kommuns handlingsplan tar sin utgångspunkt i fastställda mål och delmål av ANDT-strategin och anger riktningen framåt för Bromölla kommun i arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak. Samtliga mål och insatser avser flickor, pojkar, kvinnor och män. Samtliga verksamheter uppdras att se över vad innehållet i planen betyder för den egna verksamheten. Varje målområde sammanfattas sedan insatser och indikatorer för uppföljning.

Övergripande mål

Bromölla kommun ska verka för ett samhälle fritt från narkotika och dopning med en minskad konsumtion av alkohol och tobak.

Mål 1: Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska

Grundläggande för att minska skadeverkningar och problem relaterat till alkohol, narkotika, doping och tobak är att begränsa tillgång och tillgänglighet. Det handlar även om att bekämpa illegal handel, smuggling, vidareförsäljning och langning.

Effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn

Bromölla kommun har tillsynsansvar utifrån gällande tobaks- och alkohollagstiftning genom kontroller utifrån lokala bestämmelser för alkoholserving. Varje år gör Bromölla kommun kontroller hos handlare som säljer folköl och tobak samt restauranger med serveringstillstånd. Vid **samordnad alkohol- och tobakstillsyn** genomförs tillsyn gemensamt med kommunala tjänstemän och Polismyndigheten och/eller Skatteverket. Vidare har kommunen lokala ordningsföreskrifter som reglerar förtäring av spritdrycker, starköl och folköl på allmän plats.

Ansvarsfull alkoholserving

Restauranger har ett viktigt ansvar att servera alkohol på ett ansvarsfullt sätt. Det är väl känt att en väl fungerande restaurangmiljö kan motverka förekomsten av våld och skadligt bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Genom utbildning i **ansvarsfull alkoholserving** erbjuds restaurangpersonal utbildning om gällande lagstiftning, lokala bestämmelser, alkoholens medicinska effekter och narkotika i krogmiljö.

Ansvarsfull tillståndsgivning är en utbildning som syftar till att öka kunskapen om alkohollagen hos de politiker som fattar beslut kring serveringstillstånd. Genom en ansvarsfull tillståndsgivning läggs grunden för ordning och trivsel på kommunens serveringsställen.

Lagbestämmelserna om **kontrollköp** ger kommunerna möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl, tobak och receptfria läkemedel i syfte att kontrollera att den som lämnar ut dessa varor förvissas sig om att mottagaren har uppnått den ålder som lagen föreskriver, det vill säga 18 år.

Effektiv bekämpning av illegal försäljning

Bromölla kommun arbetar för att motverka illegal försäljning som en del av det förebyggande arbetet mot grov organiserad brottlighet. Vidare arbetar Bromöllas skolor, socialtjänst och polis för att förhindra försäljning, överlåtelse och langning av ANDT på Bromöllas skolor.

Alkohol vid evenemang, representation, utbildning och konferenser

Bromölla kommun värnar om en drogfri arbetsplats och ser det som viktigt att förebygga och rehabilitera skador orsakade av droger.

- Det är förbjudet att använda eller vara påverkad av droger under arbetstid.
- Bruk av droger på fritiden får ej ske på sådant sätt, att det under arbetstiden påverkar arbetsmiljö eller arbetsprestation negativt.
- Olaglig användning av narkotikapreparat leder till polisanmälan.
- Vid personalfester och andra arrangemang som Bromölla kommun medverkar till i kommunens eller andra lokaler, ska alkoholfria dryck erbjudas. Alkohol används med eftertanke.

I de allmänna **lokala ordningsföreskrifterna**, Kommunal författningssamling Nr 100.1 § 14, finns reglerat var alkoholförtäring på allmän plats får ske.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 1

Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska

Effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn	Indikatorer
Skärpt alkohol och- tobakstillsyn genom utökade kontroller hos restauranger och handlare.	Antal tillsyner Antal genomförda informationskampanjer
Informationskampanjer riktade till handlare på temat butiksförsäljning av tobak och folköl.	Antal ordningsstörande Antal ordningsböter
Kontrollköp	
Ansvarsfull alkoholserving	Indikatorer
Erbjuda årliga krögarutbildningar för en ansvarsfull alkoholserving med utökad informationsdel om narkotika	Antal genomförda utbildningar Antal deltagare
Ansvarsfull tillståndsgivning	Indikatorer
Erbjuda utbildning till politiker	Antal genomförda utbildningar Antal deltagare
Effektiv bekämpning av illegal försäljning	Indikatorer
Utveckling av metoder för att förhindra försäljning, överlåtelse och langning av ANDT på skolorna samt via Internet.	Antal inkomna anmälningar av illegal försäljning av alkohol, narkotika, dopningspreparat tobak
Allmänheten informeras om hur anmälan	

och tips till Polisen görs vid misstanke om illegal försäljning.	
Alkohol vid evenemang, representation, utbildning och konferenser	Indikatorer
Lokala ordningsföreskrifter för förtäring av alkohol på allmän plats.	Regelverken har setts över och förtydligats

Mål 2: Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak

I enighet med FN:s princip om barns rättigheter har barns rätt till en god uppväxtmiljö och till bästa möjliga hälsa, ska barn skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Tidig upptäckt är avgörande tillsammans med information och stöd.

Barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd

Kommunen har ansvar för att barn i utsatta situationer och riskfyllda miljöer upptäcks och erbjuds adekvat stöd. Det finns många kommunala arenor där professionella dagligen möter ungdomar, till exempel skolor, fritidsgårdar, kultur- och fritidsverksamheter samt inom socialtjänsten. De vuxna som möter barnen på dessa arenor har en viktig roll i arbetet att förebygga och upptäcka riskfyllda situationer.

Barn i familjer med missbruk, psykisk ohälsa erbjuds stöd via kommunens interna öppenvård och via *Vändpunkten*-grupper som arrangeras i Kristianstads kommun. Inom kommunens interna öppenvård så finns det ungdomssekreterare, ungdomsbehandlare och familjebehandlare.

Ökad kunskap och medvetenhet om effekter av skadligt bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak

Kunskap om effekterna av skadligt bruk, missbruk och beroende är avgörande för att barn inte ska fara illa. Kunskapshöjande insatser för vuxna och föräldrar behöver göras för att trygga barn och ungas rätt att växa upp i en miljö fri från skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Netscan eller liknande *utbildningsinsatser* där ungdomar, föräldrar och personal får kunskap om nardroger och situationen på internet i syfte att skapa en kritisk hållning och säkrare internetanvändning.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 2

Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak

Barn i familjer med missbruk ska erbjudas ändamålsenligt stöd	Indikatorer
Utveckla samordnade och lätt tillgängliga stödinsatser för barn och unga	Antal barn som erbjuds stöd
Intern öppenvårds grupper	Antal som erbjuds stöd
Ökad kunskap och medvetenhet om	Indikator

effekter av skadligt bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak	
Genomföra generella och riktade insatser till vuxna och föräldrar för att höja kunskap om alkohol, narkotika, dopning och tobak	Antal utbildningstillfällen samt deltagare

Mål 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska

Barn och unga behöver goda förebilder. Åtgärder för att förhindra att barn och unga börjar använda alkohol, narkotika, dopning eller tobak är högt prioriterat. Här handlar det om allt från tillgänglighetsbegränsande åtgärder, skapa alkoholfria miljöer samt förebyggande och kunskapshöjande insatser.

Minska nyrekrytering till alkohol-, narkotika- och dopningsmissbruk

Tillgänglighetsbegränsade åtgärder som förhindrar att barn och unga börjar använda alkohol, narkotika, dopning och tobak är grundläggande i det förebyggande arbetet. Därtill är förebyggande insatser för tidig upptäckt viktigt.

Antalet barn och ungdomar som börjar röka eller snusa före 18 års ålder ska halveras

Tobak är inkörsporten för skadligt bruk, missbruk- och beroende. Därför prioriteras det tobaksförebyggande arbetet. Bromölla kommun ska arbeta för rökfria skolgårdar i enighet med tobakslagstiftningen. Målsättningen är att arbeta för en tobaksfri skoltid, då både rökning och snus inkluderas. Detta gäller även efter skoltid. Bromölla kommun genomför informations- och utbildningsinsatser riktade till handlare, ungdomar och föräldrar.

Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten

Genom *SMART* ska andelen ungdomar som väljer att avstå från tobaksanvändning öka. Tobaksanvändning samvarierar med såväl alkoholanvändning som narkotikaanvändning och därför är det av största vikt att arbeta aktivt för att förebygga tobaksanvändning.

Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet

Möjligheten att lyckas med uppdraget att förändra normer och värderingar ökar om insatser sker på flera områden och i samverkan. Föräldrar, skola, socialtjänst, fritidssektorn och polis är viktiga aktörer som kommunen samverkar med.

Effekt syftar till att öka föräldrars kunskap om alkohol och tonåringar. Genom en ökad medvetenhet hos föräldrarna skapas förutsättningar för ett tydligare förhållningssätt kring alkohol, som i sin tur minskar tonåringarnas användning av alkohol.

Genom *Tänk Om*-kampanjer ska föräldrar få ökad kunskap kring de risker langning kan innebära för deras ungdomars alkoholkonsumtion. I Bromölla kommun genomförs en kampanj i maj inför festivaler etc. och en inför nyårshelgen.

Genom **Föräldrastöds**grupperna ABC och Älskade Förbannade Tonåring som arrangeras av socialtjänst och skola tillsammans med gruppledare från båda verksamheterna.

I ABC ges möjlighet att diskutera föräldraskap med andra föräldrar. Innehållet handlar bland annat om hur föräldrar kan främja sitt barns självkänsla, hur man kan arbeta för att stärka relationerna i familjen och hur konflikter kan förebyggas. Information och diskussion varvas med övningar och filmer.

Älskade Förbannade Tonåring riktar sig till alla föräldrar med barn mellan 12 och 18 år. Målet med träffarna är att ge verktyg för att bibehålla/skapa goda relationer med barnet. Föräldraträffarna syftar till att ge tonårsföräldrar möjlighet att prata med varandra och diskutera olika vardagliga situationer tillsammans med gruppledare.

Föreningar i Bromölla kommun som har barn- och ungdomsverksamhet måste kunna uppvisa en aktuell **Alkohol- och drogpolicy** för att kunna få kommunalt föreningsbidrag.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 3

Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska.

Minska nyrekrytering till alkohol-, narkotika- och dopningsmissbruk	Indikatorer
”Stoppa lagningskampanjer” genomförs i samband med riskhelger.	Andel ungdomar som uppger det vara mkt lätt/ ganska lätt att få tag på olika alkoholdrycker.
Initiera insatser för att motverka en liberal syn till narkotika hos barn och unga samt vuxna	Andel ungdomar som använt narkotika. Andel ungdomar under 18 år som röker, snusar och röker vattenpipa.
Antalet barn och ungdomar som börjar röka eller snusa före 18 års ålder ska halveras	Indikatorer
Implementera tobakslagens bestämmelser om rökfria skolgårdar på dag- och kvällstid.	Antal tillsyner på skolgårdar. Antal informationskampanjer
Kraftsamla mot tobak genom information till handlare i fråga om försäljning av folköl och tobak	
Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten	Indikatorer
Implementering av informations- och utbildningsinsatsen, EFFEKT, på Bromöllas skolor i åk 6-9.	Antal skolor som använder EFFEKT som metod.
Kunskapshöjande insatser för medarbetare som i vardagen möter barn och unga.	Antal informations- och utbildningsinsatser för medarbetare i Bromöllas skolor.
Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet	Indikatorer

Utveckla samverkan med idrottsrörelsen i det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning och tobak med fokus på barn och unga	Antal förebyggande insatser som genomförs i samverkan.
Föreningar som ansöker om bidrag har ett dokumenterat förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak.	Antal sökande föreningar som kan uppvisa policy för ANDT

Mål 4: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska

Tidig upptäck är det mest effektiva för att i ett tidigt stadium förhindra skadligt bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Förebyggande arbete är därför det centrala för att minska antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende. I detta ingår det att hitta verksamma metoder för att förhindra ANDT-debut samt fortsätta satsningar på arbetsplatser för att aktivt bidra till att risk och missbruk tidigt upptäcks och insatser sätts in.

Minska bruk, riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol, narkotika, dopning och tobak bland kommunens medarbetare

Inom detta målområde återfinns kommunen som arbetsgivare och kommunens personalkontor spelar en viktig roll i detta förebyggande arbete. Bromölla kommun tillämpar rökfri arbetstid för samtliga anställda. Det finns alkohol i samtliga kommunala tjänstebilar. Kommunen har en drogpolicy för sina anställda.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 4

Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

Minska bruk, riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol, narkotika, dopning och tobak bland kommunens medarbetare	Indikatorer
Fortsatta utbildningsinsatser för kommunens chefer i riskbruk och missbruk.	Antal medarbetare/chefer som ges stöd och rådgivning av arbetsgivaren
Rökfri arbetstid	
Drogpolicy för anställda	
Alkohol finns i kommunens bilar	Antal av kommunens bilar med alkohol

Mål 5: Personer med missbruk eller beroende ska erbjudas en ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet

Vård av god kvalitet ställer krav på ansvariga huvudmän att tidigt fånga upp och sätta in rätt insats. Evidensbaserade och väl beprövande metoder liksom samverkan är centralt.

Tillgång till kunskapsbaserad vård- och stödinsatser ska öka

Bromölla kommun arbetar med kunskapsbaserade metoder för att erbjuda personer med missbruk eller beroende vård av god kvalitet. För målgruppen är samverkan

mellan kommun och region central och denna samverkan tydliggörs genom ett övergripande *samverkansavtal*. Arbetet pågår också för att ta fram ett lokalt samverkansavtal mellan Bromölla kommun och Region Skåne.

För att öka utbudet av lättillgängliga insatser för personer med missbruk och beroende har Bromölla kommun beslutat att medfinansiera Maria Skåne Nordost, som är en öppenvårdsmottagning för unga med riskbruk, missbruk eller beroende. Maria Skåne Nordost har en mottagning i Hässleholm och en mottagning i Kristianstad. Invånarna i Bromölla kommun har möjlighet att söka sig till båda mottagningarna.

Bron är ett öppenvårdsprogram som på ett enkelt och lättförståeligt sätt leder till, att leva ett liv i värdighet och drogfrihet. Behandlingens syfte är att acceptera samt förstå att beroendet/ missbruket styr den beroendes liv och därför påbörja resan mot ett värdigare liv.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 5

Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

Tillgång till kunskapsbaserad vård- och stödinsatser ska öka	Indikatorer
Maria Skåne Nordost.	Antal personer som får stöd genom Maria Skåne nordost.
Erbjuda öppenvårdsbehandling, Bron	Antal personer som får stöd genom öppenvårdsbehandling, Bron.

Mål 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska

Skadliga effekter av bruk, missbruk och beroende är ett omfattande samhällsproblem. Det gäller allt från våld i offentliga miljöer och hemmet, olyckor i trafiken till tidig död i sjukdom orsakad av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Förekomsten av våld är som mest tydligt i offentliga miljöer och begås i stor utsträckning av unga män. Vidare har mäns våld mot kvinnor ett starkt samband med alkohol, narkotika och dopning. Varje år dör 21 kvinnor och i 40 procent av fallen är gärningsmannen alkohol- eller drogpåverkad.

Antalet döda och skada i trafiken på grund av alkohol, narkotika och dopning ska minska

SMADIT innebär att personer som kör rattonyktra ska få erbjudande från Polismyndigheten, Kustbevakningen eller Tullverket om kontakt med socialtjänsten eller beroendevården för att prata om sin alkohol- eller droganvändning. SMADIT är en metod som syftar till att minska antalet rattonyktra i trafiken samt att erbjuda lättillgängligt stöd för personer med missbruks- eller beroendeproblematik.

Antalet döda och skadade på grund av alkohol-, narkotika-, dopningsrelaterat våld ska minska

Kriscentrum i Kristianstad är en kommunövergripande samverkan mellan Kristianstad, Östra Göinge, Bromölla och Osby. På Kriscentrum arbetar de mot våld i nära relationer. Våldet kan se olika ut. I verksamheten arbetar behandlarna med professionellt stödjande och krisbearbetande samtal och behandling och erbjuder:

- Rådgivning, stöd och hjälp
- Krisbearbetning,
- Samtal/behandling, individuellt

Öka medvetenheten hos befolkningen om effekterna på hälsan

Kunskap om effekterna av alkohol, narkotika, dopning och tobak för hälsan på samhälls- och individnivå är grundläggande för att minska antalet döda och skadeverkningar. Genom kunskap kan normer och värderingar kring alkohol, narkotika, dopning och tobak förändras.

Mål, insatser och indikatorer för målområde 6

Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska

Antalet döda och skada i trafiken på grund av alkohol, narkotika och dopning ska minska	Indikatorer
Genomföra informationskampanjer om alkohol/ narkotika och trafiksäkerhet	Antal personer som får stöd genom öppna insatser.
Erbjudande om kontakt med socialtjänsten eller beroendevården	Antal personer som får erbjudande om kontakt med socialtjänsten eller beroendevården
Antalet döda och skadade på grund av alkohol-, narkotika-, dopningsrelaterat våld ska minska	Indikatorer
Kriscentrum	Antal personer som får stöd genom kriscentrum
Öka medvetenheten hos befolkningen om effekterna på hälsan	Indikatorer
Genomföra informationskampanj om alkohol, narkotika, dopning och tobak	Antal kampanjer

5. Uppföljning

Mål och insatser ska årligen följas upp och rapporteras. Måldokumentet skall revideras med utgångspunkt i de på nationell nivå beslutade ANDT målen. Det är varje verksamhets ansvar att förankra och bedriva arbetet utifrån sitt arbetsområde.

6. Referenser

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, (<http://www.can.se/>)

Regeringens åtgärdsprogram för alkohol, narkotika, dopning och tobakspolitiken

Socialstyrelsen (2013) Folkhälsan i Sverige, Årsrapport 2012, s.47ff.

Socialstyrelsen (2014). Dödsorsaker 2013.

Nationella folkhälsoenkäten, Hälsa på lika villkor.(2014)

Regeringens proposition 2010/11:47, *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken*

Övergripande mål

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk
Målet innebär - en nolltolerans mot narkotika och dopning, - att minska allt tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak,
- att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion bl.a. genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Långsiktiga mål

Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska	Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak	Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska successivt minska	Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska	Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet	Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska	En folkhälsobaserad och restriktiv syn på ANDT inom EU och internationellt
--	--	---	--	--	--	--

Mål under strategiperioden

<p>En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsstyrelsernas arbete ses över med utgångspunkt i hur arbetet kan effektiviseras och hur metoden med så kallade provköp ska kunna användas i tillsynsarbetet, - konsekvenserna av de nya bestämmelserna i alkohol- respektive tobakslagen följas upp, - arbetet med att stödja tillämpningen av effektiva metoder i tillsynsarbetet intensifieras, - samarbetet utvecklas mellan myndigheter och näringsliv, - arbetet fortgår med att stärka näringsens egenkontroll enligt alkohol- och tobakslagstiftningen. <p>En effektiv brottsbekämpning av illegal handel Under strategiperioden bör arbetet fokuseras på narkotikahandlingen men även inriktas på dopningsområdet samt illegal alkohol- och tobaksverksamhet</p> <p>En effektiv bekämpning av illegal försäljning via digitala medier Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - samverkan fördjupas när det gäller Internethandeln, - klassificeringsprocessen av nya droger ha fortsatt hög prioritet, - samverkan fördjupas mellan berörda myndigheter för att förbättra bevakning, underrättelsearbete och analys av den illegala försäljningen. <p>En fungerande lokal och regional samverkan och samordning mellan ANDT-förebyggande och brottsförebyggande arbete Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> -arbetsformer och metoder fortsatt utvecklas för förstärkt samverkan mellan det ANDT-förebyggande och det brottsförebyggande arbetet, - en fungerande samverkan och samordning prioriteras på lokal och regional nivå mellan polis, skola, socialtjänst, och andra berörda aktörer, - en fortsatt satsning görs för att få ett långsiktigt ANDT- och brottsförebyggande samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm 	<p>Färre barn ska födas med skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak</p> <p>Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - målsättningen vara att blivande föräldrar erbjuds information och vid behov rådgivning om ANDT:s skadeverkningar, - föräldrar med ett risk- eller missbruk få ändamålsenligt stöd eller vård för att undvika att barnet skadas, - vård och stöd förbättras till barn som föds med skador orsakade av ANDT och till deras föräldrar, - kunskapen öka om hur många barn som föds med skador orsakade av ANDT och om deras utvecklingsprognos. <p>Barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - tillämpningen av de nya bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen följas och rutiner för personalens ansvar och befogenheter finnas i samtliga landsting, - det stöd som erbjuds barn som lever i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning utvecklas, - samverkan på lokal nivå förbättras mellan de yrkesgrupper och verksamheter som möter barn som far illa eller riskerar att fara illa till följd av andra eller eget risk- eller missbruk, - det på nationell nivå säkerställas att kommunernas förebyggande arbete kring barn i behov av särskilt stöd kontinuerligt kartläggs. <p>Ökad kunskap om marknadsföring av alkohol och tobak via digitala medier, samt marknadsföringens effekter på konsumtionen Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - en kartläggning genomföras avseende omfattningen av alkohol- och tobaksmarknadsföring via digitala medier, - en kunskapssammanställning av internationell forskning genomföras, - metoder föreslås för löpande övervakning som kan användas av tillsynsmyndigheter för att snabbt kunna spåra och ingripa mot marknadsföring som strider mot gällande lagstiftning. 	<p>Minska nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk</p> <p>Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - samordnade insatser som syftar till tidig upptäckt förstärkas på lokal nivå, - en fortsatt satsning görs på nätverket Krogar mot knark, - metoder utvecklas för att bättre kunna följa utvecklingen för särskilt utsatta grupper och i vissa geografiska områden, - metoder utvecklas för att bättre kunna följa utvecklingen och marknadsföringen av nya droger, - metoder utvecklas för att öka kunskapen och stärka samordningen för att motverka dopningsmissbruket i samhället. <p>Utveckla metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - metoder utvecklas som har effekt på barns och ungdomars vilja att börja använda tobak, - metoder utvecklas för tidiga insatser för dem som har börjat röka eller snusa, - arbetet med efterlevnaden av reglerna om rökfria miljöer utvecklas. <p>Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - en fortsatt satsning ske för att minska lagningen, - en fortsatt satsning ske för att ytterligare förbättra efterlevnaden av åldersgränser, - satsningar görs för att minska kopplingen mellan idrott och alkohol, - insatser genomföras för att öka kunskapen om vikten av en alkoholfri uppväxt. <p>En hälsofrämjande skola Under strategiperioden bör grund- och gymnasieskolor få möjlighet att ta del av utbildningsinsatser för att stödja generell skolutveckling och utveckla undervisningen om alkohol, narkotika, dopning och tobak.</p> <p>Utbildningsinsatserna bör ta sin utgångspunkt i förebyggande åtgärder som bygger på forskning och beprövad erfarenhet.</p> <p>Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - samarbete och samverkan fördjupas mellan statliga myndigheter, kommuner, landsting och idéburna organisationer och antalet gemensamma verksamheter öka, - en fortsatt dialog föras mellan regeringen, myndigheter och idéburna organisationer, - en dialog med näringslivet påbörjas med syfte att stimulera till fler företagarnitiativ och förbättrad egenkontroll av gällande lagstiftning och frivilligkoder. 	<p>Hälso- och sjukvårdens arbete med att förebygga ANDT-relaterad ohälsa ska utvecklas</p> <p>Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - hälso- och sjukvården integrera det sjukdomsförebyggande perspektivet i det löpande arbetet vilket ställer krav på åtgärder för att förebygga tobaksbruk och riskbruk av alkohol samt motverka missbruk av narkotika och dopningsmedel, - Socialstyrelsens nationella riktlinjer för det förebyggande arbetet inom områdena tobak och alkohol spridas och tillämpas i hälso- och sjukvården. <p>Minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - en fortsatt satsning görs för att ge kompetensstöd till studenthälsomottagningar som erbjuder hälsovård till studenter, - ett samordnat stöd utvecklas för kompetens- och metodutveckling av studenthälsans ANDT-förebyggande arbete, - primärvården, psykiatrien samt studenthälsan i större utsträckning nå unga vuxna som har ett begynnande riskbruk. <p>Förutsättningarna för tandvården att arbeta med tobaksprevention bör öka Under strategiperioden bör bättre förutsättningar ges för tandvården att arbeta med tobaksprevention bl.a. genom ökade utbildningsinsatser för tandvårdspersonal.</p> <p>Förutsättningarna att i ett tidigt skede kunna uppmärksamma och åtgärda ANDT-problem i arbetslivet bör förbättras Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - fler arbetsplatser anta och aktivt arbeta utifrån en ANDT-policy med riktlinjer för stöd och behandling för anställda med risk- och missbruksproblem och för en väl fungerande samverkan mellan arbetsgivare och fackliga företrädare, - ett fortsatt nationellt kompetensstöd ges för att vidmakthålla den s.k. riskbruksmodellen, - metoder för att tidigt upptäcka och förhindra alkohol- och narkotikaproblem ges ökad spridning, - en dialog med berörda parter inledas för att identifiera arbetsplatsernas behov av stöd och utbildning i ANDT-frågor, - forskning initieras om kopplingen mellan användning av ANDT och sjukfrånvaro och olyckor på arbetsplatserna. 	<p>Tillgång till kunskapsbaserade vård- och stödinsatser ska öka</p> <p>Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - en fortsatt satsning på kunskaps- och metodutveckling prioriteras samt kompetenskraven för personal inom missbruks- och beroendevården preciseras, - ökad prioritet ges till att säkerställa att erbjuda vård till dem som har svårt att få sina vårdbehov tillgodosedda – det gäller t.ex. personer med samsjuklighet, - stöd och vårdinsatser vidareutvecklas som är särskilt anpassade för kvinnor, - former utvecklas för att tillvarata brukarnas erfarenheter. <p>En tydligare och mer ändamålsenlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen för missbruks- och beroendevården ska uppnås Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för hälso- och sjukvård och socialtjänst länkas samman, - en ökad samverkan mellan samtliga länkar i vårdkedjan komma till stånd. <p>Regionala och lokala skillnader i kvalitet, tillgänglighet och resultat ska minska Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - insatser för att få till stånd en väl fungerande tillsyn prioriteras, - arbetet med att utveckla öppna jämförelser inom missbruks- och beroendevården slutföras för att främja kvalitetsutveckling och öka möjligheten till vård på lika villkor. 	<p>Antalet döda och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger ska minska</p> <p>Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - strukturer för samverkan mellan polismyndighet, kommuner, beroendevård, länsstyrelsen och trafikmyndigheter fortsätta att utvecklas, - användandet öka av alkolås och liknande teknik som kan hindra påverkade förare från att köra, - statistiken inom trafikområdet bli mer tillförlitlig och jämförbar över tid, - kunskapen öka om rattfylleriets omfattning och om förarens användning av narkotika. <p>Antalet döda och skadade på grund av alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterat våld ska minska Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunskapen om det alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterade våldets omfattning och karaktär öka, - kunskapsbaserade arbetsmetoder för att minska den alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterade våldsbrottsligheten ges ökad spridning. <p>Dödligheten bland ungdomar och unga vuxna på grund av alkoholförgiftningar och experimenterande med droger ska minska Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - kunskapen om bakomliggande orsaker till akuta dödsfall öka, - rutiner för samverkan mellan akutvård och missbruks- och beroendevård förbättras. <p>Medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsan bör öka Under strategiperioden bör nya forskningsresultat om alkoholens, narkotikans, dopningens och tobakens hälsoeffekter kommuniceras till befolkningen.</p>	<p>Aktivt verka för att FN-konventionerna på narkotikaområdet efterlevs</p> <p>En särskild utredare har utsetts för att kartlägga Sveriges internationella engagemang och genomlysna det internationella narkotikasamarbetet. Under strategiperioden bör utredningens förslag behandlas.</p> <p>Aktivt verka för att EU:s och WHO:s strategier avseende alkohol och hälsa genomförs Under strategiperioden bör Sverige</p> <ul style="list-style-type: none"> - särskilt medverka till genomförandet av EU:s strategi för att minska alkoholens skadeverkningar och den globala strategins mål och vägledande principer, - inom ramen för WHO:s Europaregions arbete medverka till att ta fram en plan för hur den globala strategin ska genomföras. <p>Aktivt verka för att WHO:s ramkonvention om tobakskontroll efterlevs Under strategiperioden bör Sverige</p> <ul style="list-style-type: none"> - medverka vid framtagandet av riktlinjer och protokoll för ramkonventionen om tobakskontroll genomförande, - aktivt verka för ett förstärkt konsumentskydd och ett tydligare regelverk vid översynen av EU:s tobaksdirektiv. <p>En ökad samordning och prioritering av det nordiska samarbetet inom ANDT-området Under strategiperioden bör</p> <ul style="list-style-type: none"> - en kartläggning av pågående projekt och engagemang inom det nordiska samarbetet genomföras, - ett flaggskeppsprojekt om unga, alkohol och narkotika genomföras inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen och Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande.
---	--	---	---	--	--	---